

Autor světového bestselleru *MATRIX – božský zdroj*

Gregg Braden

Zapomenutá tajemství

hovorů s Bohem

Skrytá síla krásy, požehnání, moudrosti a bolesti

Gregg Braden

Zapomenutá tajemství hovorů s Bohem

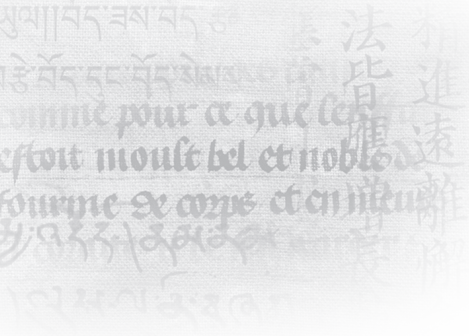
Skrytá síla krásy, požehnání, moudrosti a bolesti

*Nech se tiše unést přitažlivostí toho,
co opravdu miluješ.*

– Rúmí

Přeložila Irena Haasová

SECRETS OF THE LOST MODE OF PRAYER

Copyright © 2006 by Gregg Braden

Originally published in 2006 by Hay House Inc. USA

Translation © Irena Haasová, 2014

Czech edition © Metafora, 2015

All rights reserved.

ISBN 978-80-7359-766-5 (PDF)

*Tato kniha je věnována těm, kteří hledají útěchu,
když do jejich života vstoupí strach a nejistota.
Ve chvílích, kdy životní rány zasáhnou skrytá místa
vaší duše, vás vyzývám, abyste hledali útočiště v kráse,
požehnání, původních modlitbách a hluboké moudrosti,
z níž vše vychází. Díky tomu možná pochopíte smysl
dosud nepochopeného a naleznete sílu,
která vás dovede na konec dalšího dne.*

OBSAH

Úvod	7
1. kapitola: <i>První tajemství</i>	
Náš zapomenutý způsob modlitby	21
2. kapitola: <i>Druhé tajemství</i>	
Bolest je učitelem, moudrost ponaučením	47
3. kapitola: <i>Třetí tajemství</i>	
Požehnání znamená úlevu	81
4. kapitola: <i>Čtvrté tajemství</i>	
Krása proměňuje	113
5. kapitola: <i>Páté tajemství</i>	
Vytvořte si své modlitby	133
Poznámky	153

ཐུགས་ཀྱི་བད་ཟམ་བད་ཟམ་ ཆེ་བོད་དང་བོད་མེས་མེས་ཀྱི་
comme pour ce que les
estoit moult bel et noble
fourme de corps et en mieu
ཐུགས་ཀྱི་བད་ཟམ་བད་ཟམ་ ཆེ་བོད་དང་བོད་མེས་མེས་ཀྱི་
ཐུགས་ཀྱི་བད་ཟམ་བད་ཟམ་ ཆེ་བོད་དང་བོད་མེས་མེས་ཀྱི་

ÚVOD

„V našem nitru jsou ukryté krásné
i divoké síly.“

TĚMITO SLOVY POPSAŁ SV. FRANTIŠEK Z ASSISI TAJEMSTVÍ A SÍLU, KTERÁ JE UKRYTA V KAŽDÉM MUŽI, ŽENĚ I DÍTĚTI NAROZENÝM DO TOHOTO SVĚTA. SÚFIJSKÝ BÁSNÍK RÚMÍ VÝZNAMNOST TĚTO SÍLY ROZVEDL JEŠTĚ DÁL, KDYŽ JI PŘIROVŇAL K VELIKÉMU VESLU, KTERÉ NÁS POHÁNÍ KUPŘEDU ŽIVOTEM. „POKUD SPOLU SE MNOU POLOŽÍTE NA TOTO VESLO SVOU DUŠÍ,“ ŘÍKÁ, „SÍLA, KTERÁ STVOŘILA VESMÍR, VSTOUPÍ DO VAŠICH ŠLACH, ALE NIKOLI Z MÍSTA VNĚ VAŠICH KONČETIN, NÝBRŽ Z POSVÁTNE ŘÍŠE, KTERÁ PŘEBÝVÁ UVNITŘ NÁS.“¹

Růmí i sv. František popisují jazykem poezie něco, co se vymyká běžným prožitkům každodenního života. S použitím slov příslušejících tehdejší době nám připomínají, co naši předkové nazývali největší silou Vesmíru – silou, která celý Vesmír spojuje. Dnes již víme, že touto silou je „modlitba“. Sv. František otázku modlitby ještě více rozvedl prostým konstatováním, že „výsledkem modlitby je život“. „Modlitba nám přináší život,“ praví, neboť „zavlažuje zemi a srdce“.

Most do minulosti

Mostem, který nás spojuje se všemi, kdo kdy před námi žili, jsou poznatky. Jeden lidský život za druhým, civilizace za civilizací, všichni svými životními příběhy vytváříme společné dějiny. Ať už ale poznatky z minulosti uchováme sebelépe, nebudou slova těchto příběhů ničím víc než pouhopouhými „údaji“, dokud jim nepřiradíme význam. A právě způsob, jak poznatky naší minulosti využíváme, se stává moudrostí současnosti.

Po tisíce let tak kupříkladu ti, kteří tu byli před námi, uchovávali poznatky o modlitbě, proč funguje a jak ji můžeme v životě používat. Prostřednictvím jazyka a zvyků, které se během posledních nejméně pěti tisíc let takřka nezměnily, vtělili naši předkové sílu modlitby do monumentálních chrámů a tajných hrobek. Tajemství ale není ukryto v samotných slovech modliteb. Je to

jako u počítačového programu, jehož schopnosti také nespočívají jen v jazyku, v němž je napsán. Abychom poznali pravou sílu, která na nás při modlitbě čeká, musíme se ponořit hlouběji do sebe samých.

Možná právě to je přesně ta síla, kterou mystik Georgij Gurdžijev objevil coby výsledek svého celoživotního pátrání po pravdě. Celé roky sledoval všemožné stopy z minulosti, které jej přiváděly od chrámů k vesnicím, od učitele k učiteli, až se nakonec ocitl v tajném klášteře ukrytém v horách na Středním východě. Tam mu velký mistr nabídl slova povzbuzení, která dala jeho hledání smysl: „Teď jsi našel podmínky, za nichž se touha tvého srdce může stát realitou tvého bytí.“ Nemohu si pomoci, ale věřím, že součástí podmínek, které Gurdžijev objevil, je právě modlitba.

Abychom mohli dát průchod těm „krásným a divokým silám“ uvnitř nás, které popisuje sv. František, a našli podmínky, za nichž se touhy našeho srdce stanou realitou, musíme porozumět vztahu k sobě samým, ke světu a k Bohu. Díky slovům, jež k nám promlouvají z minulosti, víme, jak to udělat. Jak nám připomíná Chalíl Džibrán ve své knize *Prorok*, nemůžeme se naučit věci, které již známe. „Nikdo vám nemůže zjevit než to,“ píše, „co již spočívá a zpola dřímá v rozbřesku vašeho poznání.“ (*Prorok, Zahrada prorokova*, překlad E. a B. Merhautovi, Praha 1998.) Pokud tedy již skutečně leží ukryty uvnitř nás, pak dává smysl, že už nyní máme moc komunikovat se silou, která

stojí za naší existencí! Abychom to však mohli učinit, musíme zjistit, kdo *skutečně* jsme.

Dvě univerzální otázky

Průkopnickému antropologovi Lousi Leakeymu jednou položili otázku, proč je tak velmi důležité pátrat po nejstarších důkazech lidské existence. Leakey prohlásil: „Dokud nepochopíme, kdo jsme a odkud jsme přišli, nemůžeme, podle mého, nikdy doopravdy postoupit kupředu.“ Myslím, že na Leakeyových slovech je mnoho pravdy – dokonce tolik, že převážná část mého dospělého života se točila kolem mého vlastního pátrání po poznání, kdo jsme a jak nám mohou znalosti z minulosti pomoci stát se lepšími lidmi a vytvořit lepší svět.

Pátrání po tajemství naší minulosti mě zavedlo na každický kontinent naší planety, s výjimkou Antarktidy. Ať to byla velkoměsta jako Káhira a Bangkok, či odlehlé vesnice v Peru a Bolívii, tibetské starověké kláštery v Himálaji nebo hinduistické chrámy v Nepálu, všude mě v rámci poznávání jednotlivých kultur provázela jediná myšlenka. Lidé na tomto světě chtějí prožívat víc než jen utrpení a nejistotu, které neodmyslitelně patřily k jejich životům po většinu dvacátého století. Chtějí mír a příslib lepších zítřků.

Jakkoli se mohou naše kultury a způsoby života navenek lišit, ve skutečnosti všichni hledáme totéž – kus

země, který bychom mohli nazývat domovem, způsob, jak zajistit rodinu, a lepší budoucnost pro sebe a své děti. Lidé všech kultur mi však stále znovu a znovu kladou, ať již přímo či prostřednictvím tlumočnicků, dvě otázky. První je velice jednoduchá: „Co se to děje s naším světem?“ A druhá: „Co můžeme udělat, abychom to zlepšili?“ Odpovědi na oba dotazy se zdají být vetkané do jediné pravdy, která propojuje zvyklosti současné modlitby s nejdávnějšími a nejuctívanějšími duchovními tradicemi minulosti.

Před čtyřmi sty lety procházeli velcí uchovávači moudrosti indiánského kmene Navajo zkouškami, kterým je vystavovaly země, příroda a sousední kmeny. Sucho, velká horka a nedostatek potravy způsobovaly v jejich společnosti takové extrémy, že si Navajové uvědomili, že sílu své *vnitřní* bolesti musejí využít k překonání drsných podmínek *vnějšního* světa. Jejich přežití záviselo na tom, zda se to dokážou naučit.

Zjistili, že tyto životní zkoušky je sice dostaly až na samé dno nejhlubší bolesti, ale zároveň jim také odhalily jejich největší sílu. Klíčem pro přežití bylo ponořit se do těchto životních výzev, aniž by se v tomto prožitku utopili. Museli ve svém nitru najít „kotvu“ – víru, která by jim dala vnitřní sílu obstát – a vědomí, že zase bude lépe. Z takto silné pozice pak měli odvahu riskovat, změnit svůj život a porozumět okolnímu světu.

Naše dnešní životy se možná zas tak moc neliší od životů oněch statečných jedinců, kteří brázdili vysoko položené pustiny amerického jihozápadu stovky let předtím, než tam vůbec vznikly nějaké státy. Ano, ráz krajiny se proměnil stejně jako se změnily okolní podmínky, ale přesto se i my dnes nalézáme v situacích, které otřásají základy naší víry, prověřují hranice naší schopnosti reagovat a vyzývají nás k překonávání věcí, které nás zraňují. Ve světě, o němž mnozí tvrdí, že se „rozpadá“, důkazem čehož jsou nesmyslné projevy nenávisti, rekordní počet zkrachovalých vztahů, zničených domovů a okolnosti, které ohrožují přežití celé společnosti, stojíme před výzvou nalézt takový způsob života, v jehož rámci bychom mohli každý den žít v míru, radosti a s vědomím určitého řádu.

S výmluvností typickou pro podobné starověké moudrosti popisují tradice Navajů takový způsob pohledu na život, který veškerou odpovědnost za naše štěstí či utrpení klade přímo na naše bedra. Přesné znění slov tohoto textu, známého jako *Modlitba krásy*, se v dochovaných záznamech a vyprávěních liší, nicméně podstata se dá shrnout třemi krátkými větami. Pouhými několika slovy nám navajští stařešinové sdělují sofistikovanou moudrost a připomínají propojenost našeho vnitřního a vnějšího světa, kterou moderní věda uznala teprve nedávno.

Každá z těchto tří vět, či spíš tří částí jedné věty, nabízí vhled do naší schopnosti změnit chemické procesy v těle a ovlivnit kvantové možnosti našeho života.

Slova modlitby, která jsou velice jednoduchá, hovoří sama za sebe. Navajové říkají: *Nizhonigoo bil iina*, což v překladu zní zhruba takto:

*Krásu, se kterou žijete,
krásu, podle níž žijete,
krásu, na které stavíte svůj život.²*

Když se vše zdá již ztracené, nabízí tato jednoduchá modlitba prostřednictvím slov napsaných dávno zapomenutým autorem novou naději. Ale *Modlitba krásy* představuje víc než jen slova. V její jednoduchosti je ukryt klíč k rozřešení jedné z největších záhad lidstva: Jak překonat životní rány? Než hrát na jistotu a vyhýbat se obtížným situacím, které však dávají každému dni smysl, se díky síle krásy a modlitby můžeme vrhat do všech prožitků s vědomím, že každá bolest, kterou cítíme, je dočasná. Navajové našli díky *Modlitbě krásy* již před dávnými časy sílu, útěchu a způsob, jak se vypořádat s utrpením, které život přináší.

Jaká tajemství bezpečně uchovávaly tradice Navajů z amerického jihozápadu či tradice tibetských mnichů a mnišek a další, zatímco se většina světa odkláněla od svého spojení se zemí, od spojení jednoho člověka s druhým a od vyšší síly? Jakou moudrost naši předkové znali, která nám může v současném světě pomoci stát se lepšími lidmi a vytvořit lepší svět?

Bolest, požehnání, krása a modlitba

Ve znalostech těch, kteří přišli před námi, se ukrývá moudrost k posílení našich modliteb za vyléčení a mír. Bolest, požehnání a krása jsou považovány za klíče k překonání našich největších zkoušek, jak bylo zaznamenáno již v dávných spisech gnostiků a Esejců, stejně jako v tradicích původních obyvatel Ameriky. Modlitba je jazykem, který nám umožňuje aplikovat lekce, jímž jsme se díky svým prožitkům naučili, na situace ve svém osobním životě.

Z tohoto pohledu představují „moudrost“ a „bolest“ dva protipóly téže zkušenosti. Jsou začátkem i koncem stejného cyklu. Naším počátečním pocitem je bolest. Je to naše instinktivní odpověď na ztrátu, zklamání nebo zprávu o něčem, co otřese našimi emocemi. Moudrost pak představuje projev naší uzdravené bolesti. Tím, že nalézáme nový význam našich bolestných prožitků, měníme bolest v moudrost. Požehnání, krása a modlitba jsou nástroji pro naši změnu.

Křesťanský vizionář dvacátého století, reverend Samuel Shoemaker, popsal proměňující moc modlitby jedinou poetickou a možná až klamně jednoduchou větou: „Modlitba pro *vás* možná věci nezmění, ale rozhodně *vás* změní pro ně.“ I když třeba nebudeme zpočátku schopni vrátit se zpátky v čas a zjistit příčinu, z níž naše bolest pramení, máme moc změnit, co pro nás znamená ztráta našich milovaných, šok z porušených slibů a životní zklamání. Učiníme-li tak,

otevřeme dveře k uzdravujícím rozřešením našich nejbolestnějších vzpomínek.

Pokud neporozumíme vztahu mezi moudrostí a bolestí, naše schopnost snášet utrpení se může jevit k ničemu – dokonce krutá – a utrpení bude pokračovat, dokud nebude cyklus bolesti uzavřen. Jak se ale od své životní bolesti na dostatečně dlouho odpoutat, abychom ve svých prožitcích dokázali nalézt moudrost? Kde najdeme v šoku ze ztráty, narušené důvěry či zrady, které byly ještě před pár hodinami či okamžiky nemyslitelné, útočiště před vlastními emocemi, kde bychom mohli zůstat dostatečně dlouho na to, abychom začali cítit něco jiného? Právě zde přichází na scénu síla požehnání.

Požehnání znamená úlevu

„Požehnání“ představuje prastaré tajemství, které nás zprošťuje životního utrpení na dost dlouhou dobu, aby je mohl nahradit jiný pocit. Žehnáme-li těm, kdo nás ranili, přerušujeme dočasně cyklus bolesti. A je nepodstatné, zda přerušení trvá nanosekundu nebo celý den. Ať je jakkoli dlouhé či krátké, požehnání nám otevírá prostor pro uzdravení a dovoluje postoupit dál. Nejdůležitější je, že jsme na určitou dobu zbaveni bolesti a že tato doba je dost dlouhá na to, abychom si do srdce a mysli mohli vpustit něco jiného: sílu „krásy“.

Krásá je transformátor

Nejposvátnější a nejstarobylější texty nám připomínají, že krása je přítomna ve všech věcech, bez ohledu na to, jaký význam jim v našem každodenním životě přisuzujeme. Krása již existuje a je všudypřítomná. Můžeme zkrášlovat své okolí, navazovat nové vztahy nebo se přestěhovat na nové místo ve snaze uspokojit své stále se měnící představy o rovnováze a harmonii, nicméně stavební kameny, které krásu tvoří, budou v těchto činech vždy přítomny.

Za krásné označujeme nejen věci, které jsou jednoduše pastvou pro oči, ale moudré tradice krásu také popisují jako *prožitek* dotýkající se našeho srdce, mysli a duše. Díky své schopnosti vnímat krásu dokonce i v těch „nejošklivějších“ chvílích života můžeme sami sebe povznést natolik, že naše bolest získá nový význam. „Krása“ se tak stává určitým spouštěčem, který v nás odstartuje nový pohled na věc. Nejdůležitější je však skutečnost, že „krása“ zůstává až do chvíle, než na ni zaměříme svou pozornost, v jakémsi spánkovém režimu. Probudí se pouze tehdy, když ji pozveme do svého života.

Zapomenutý způsob modlitby

Žijeme ve světě prožitků, které se přičí našim citům a posouvají nás až na samé hranice toho, co můžeme

jako rozumně uvažující, láskyplní lidé tolerovat. Jak můžeme pociťovat mír a uzdravení, když za našimi hranicemi zuří válka a probíhá genocida a uvnitř naší vlastní komunity panuje nenávist vyvolaná vzájemnými odlišnostmi? Je jasné, že pokud chceme překonat okolnosti, v nichž se nacházíme, musíme nalézt způsob, jak přerušit onen věčný koloběh bolesti – utrpení – zloby – nenávisti.

Starověké texty nám prostřednictvím jazyka své doby zanechaly přesný návod, jak to dokázat! Jejich slova nám připomínají, že „život“ není ničím víc ani méně než zrcadlem toho, čím jsme se uvnitř stali. To, zda své životy budeme prožívat jako krásné, nebo jako bolestné, závisí jen a pouze na naší schopnosti *žít v souladu* s těmito vlastnostmi, a to v každém okamžiku svého života. O pravdivosti této moudrosti, stejně jako o významné roli, kterou každý z nás během procesu uzdravování či utrpení ve svém životě sehrává, svědčí stále rostoucí počet vědeckých důkazů.

Pokusy prováděné koncem dvacátého století prokázaly, že jsme součástí pole energie, která nás spojuje se všemi událostmi, k nimž ve světě kolem nás dochází. Výzkumy prokázaly, že prostřednictvím této energie, nazývané různými jmény, počínaje kvantovým hologramem a konče božskou myslí, božským zdrojem, se přesvědčení a modlitby z *našeho nitra* přenášejí na svět *kolem* nás. Jak věda, tak starověké tradice tvrdí navlas totéž: Musíme se *stát* tím, co si zvolíme k *prožití* jako svůj život. Právě k tomu nám pomohou

postupy původních modliteb, ukrývajících se na jedněch z nejpouštěnějších a nejodlehlejších míst, která na naší planetě zůstala.

Na jaře roku 1998 jsem měl tu čest podniknout dvaadvacetidenní pouť do klášterů středního Tibetu, kde jsem pátral po důkazech zapomenutého starověkého způsobu modlitby – jazyka, jenž hovoří k energetickému poli, které vše sjednocuje. Tamní mniši a mnišky se se mnou podělili o postup, jak tuto modlitbu správně užít, o němž se západní svět z větší části nedozvěděl kvůli biblickým úpravám, ke kterým ve čtvrtém století přistoupila raně křesťanská církev.³ Tento „zapomenutý“ způsob modlitby, uchovávaný po staletí v textech a tradicích lidí žijících na střeše světa, nepoužívá slova ani jiné výrazové prostředky. Spočívá výhradně v pocitech.

Konkrétně nás vyzývá, abychom se místo pocitů bezmoci a žádostí o pomoc z vyššího zdroje začali cítit tak, jako by již naše modlitby byly vyslyšeny. Studie z nedávných let prokázaly, že právě povaha těchto pocitů je tím, co ve skutečnosti „promlouvá“ k poli, jež nás spojuje se světem. Díky modlitbě vyjádřené pocity získáme sílu, abychom se stali součástí uzdravujícího procesu ve svém životě a vztazích, stejně jako ve svém těle a ve světě kolem nás.

Dělejte to jako andělé...

Klíčem k tomuto způsobu modlitby je rozpoznání skryté síly krásy, požehnání, moudrosti a bolesti. Ty jsou nedílnou součástí vyššího cyklu, který nám umožňuje pociťovat, poznávat a nakonec se přenést přes nejhlubší životní rány. Slova neznámého písaře, který před téměř dvěma tisíci lety zaznamenával Ježíšovo učení, nám připomínají, že moc změnit svět, stejně jako překonat jakékoli překážky, které mezi námi a touto mocí stojí, je uvnitř nás. Napsal: „Nejtěžší věcí ze všech [pro člověka] je myslet jako andělé... a chovat se jako andělé.“⁴

Modlitba je jazykem Boha a andělů. Je jazykem, kterým jsme byli obdarováni, abychom životní útrapy léčili pomocí moudrosti, krásy a požehnání. Ať už se o moci modlitby dozvíme z internetu či pergaménového svitku z prvního století, poselství, které nám přinášejí, je stále stejné. Přijmout fakt, že tento univerzální jazyk dokážeme používat, se může stát největší výzvou našeho života, zároveň ale také zdrojem naší největší síly. Jakmile budeme bez jakýchkoli pochybností vědět, že *již hovoříme* pocitovým jazykem modlitby, probudíme uvnitř v sobě něco, co nám už nikdy nikdo nevezme ani to neztratíme. V tom spočívá tajemství zapomenutého způsobu modlitby.

– Gregg Braden
Taos, Nové Mexiko

1. kapitola

První tajemství: Náš zapomenutý způsob modlitby

*„Síla, která stvořila nepředstavitelnou
nádheru i nepředstavitelnou hrůzu,
se skryla v nás a bude se řídit našimi
příkazy.“*

– sv. Kateřina Sienská

TAM VENKU „NĚCO JE“. ZA REALITOU NAŠEHO KAŽDODENNÍHO ŽIVOTA SE SKRÝVÁ JAKÁSI ZÁHADNÁ A ZÁROVEŇ UKLIDŇUJÍCÍ SÍLA. MLUVÍME O NÍ. CÍTÍME JI. VĚŘÍME V NI A MODLÍME SE K NÍ, ANIŽ MOŽNÁ SAMI PŘESNĚ CHÁPEME, CO TO VLASTNĚ JE!

At ji nazýváme jakkoli, počínaje Pavučinou stvoření a konče Duchem Božím, starověké tradice věděly, že existuje. Rovněž věděly, jak ji v životě používat. Pomocí slov tehdejší doby zanechaly lidem budoucích generací podrobný návod, jak tuto neviditelnou sílu využít k uzdravení těl a vztahů a k nastolení harmonie v životě. Dnes již víme, že tento jazyk v sobě zahrnuje všechny tři oblasti v podobě „zapomenutého“ způsobu modlitby.

Oproti tradičním modlitbám, na které jsme možná byli zvyklí, nepoužívá tento způsob modlitby slova. Jeho řečí je tichý jazyk lidských emocí. Vybízí nás k pocitům vděčnosti a uznání, *jako by naše modlitby již byly vyslyšeny*. Právě povaha těchto pocitů nám měla podle našich předků umožnit přímý přístup k síle stvoření: Duchu Božímu.

Ve 20. století moderní věda pravděpodobně znovuobjevila Božího Ducha v podobě energetického pole lišícího se od všech ostatních druhů energie. Tato energie nejspíš existuje všude a stále již od samého počátku světa. Max Planck, obecně uznávaný coby otec kvantové fyziky, prohlásil, že existence takového pole ukazuje, že náš reálný svět se opírá o inteligenci. „Musíme připustit, že za touto silou stojí vědomá a inteligentní mysl.“ A uzavřel to slovy: „Tato mysl je zdrojem všeho.“¹ Současné studie, které toto pole nazývají dalšími pojmy, například pole Jednoty, prokázaly, že Planckův zdroj se opravdu opírá o inteligenci. Pole reaguje na lidské emoce, přesně jak tvrdili naši předkové!

Bez ohledu na to, jak je budeme nazývat či jak je definují věda a náboženství, je jasné, že tam venku existuje něco – síla, pole, přítomnost čehosi –, co působí jako „obrovský magnet“, který nás bez ustání přitahuje k sobě navzájem a spojuje nás s vyšší mocí. Víme-li o existenci této síly, je jasné, že s ní budeme chtít pro nás smysluplným a užitečným způsobem komunikovat. Možná nakonec zjistíme, že stejná síla, která stojí za uzdravením našich nejhlubších ran a vytváří mír mezi národy, je zároveň klíčem k přežití našeho druhu.

Celosvětové sčítání lidu, které bylo provedeno v roce 2000, se považuje za nejpřesnější zprávu o našem světě v dochované historii. Mezi nejzávažnější, a možná také nejvíce za vše hovořící údaje, které výzkum o naší globální rodině odhalil, patří téměř všeobecně převládající pocit, že jsme tu záměrně a nejsme sami. Více než devadesát pět procent světové populace věří v existenci vyšší moci. Přes polovina z nich pak tuto moc nazývá „Bohem“.

Otázkou nyní není ani tak to, zda ono „něco“ opravdu existuje, jako spíš, co tohle „něco“ pro náš život znamená. Jak můžeme promlouvat k vyšší moci, ve kterou tolik z nás věří? Přesně tuto otázku zodpověděly před tisíci let tytéž texty, které zároveň popisovaly i tajemství přírody. Jak asi sami tušíte, jazyk, jenž nás spojuje s Bohem, nalezneme v naprosto běžných prožitcích, které jsou společné nám všem. Jsou to prožitky pocitů a emocí.

Pokud svou pozornost cíleně zaměřujeme na konkrétní povahu pocitů, jež chováme v srdci, používáme ve skutečnosti způsob modlitby, který po dnes již tak dobře známých biblických úpravách, provedených ve 4. století, upadl do značné míry v zapomnění. Abychom mohli pocity používat coby jazyk modlitby, musíme jednoduše porozumět tomu, jak modlitba funguje. Jedny z nejlépe dochovaných příkladů toho, jak můžeme mluvit k moci, v jejíž existenci věří pětadevadesát procent z nás, nalezneme v nejodlehlejších a nejopuštěnějších svatyních, které na Zemi zůstaly a do nichž se ještě zcela nezakousl zub moderní civilizace.

Tou modlitbou je pocit

To, co jsem slyšel, mě zaskočilo. Chlad z kamenné podlahy, na níž jsem klečel, pronikl skrz dvě vlhké vrstvy oblečení, které jsem toho rána měl na sobě. Každý den na tibetské náhorní plošině je létem i zimou zároveň: létem na přímém slunci vysoko na obloze a zimou, jakmile slunce zmizí za členitými vrcholky Himálaje... nebo za vysokými chrámovými zdmi, podobnými těm, které mě právě obklopovaly. Měl jsem pocit, jako by mezi starodávnými kameny na podlaze pode mnou a mou kůží nebylo zhora nic – přesto jsem nedokázal odejít, něco mě tam drželo. To byl také důvod, proč jsem přizval dvacet dalších lidí, aby se ke

mně připojili na cestě, která nás zavedla přes půlku světa. Toho dne jsme se ocitli na jednom z nejvzdálenějších, nejodlehlejších, nejskvostnějších a nejposvátnějších míst vědění, která na Zemi zůstala: v klášteře na tibetské náhorní plošině.

Celých čtrnáct dní jsme se aklimatizovali na výšku téměř pět tisíc metrů nad mořem. V ručně vytesaných dřevěných říčních člunech jsme přepluli ledovou řeku a celé hodiny pak na sebe koukali skrz chirurgické ochranné roušky, které nám během jízdy vysloužilým čínským autobusem sloužily jako filtr chránící před prachem vířícím zpoza podlahových prken autobusu. Ačkoli nám autobus připadal stejně starý jako samotné chrámy, tlumočník nás ujistil, že tomu tak není! Přesto jsme se celou jízdu drželi sedadel, a dokonce i jeden druhého, a dodávali si navzájem odvalu při překonávání řek s odplavenými mosty a při cestách pustinami bez silnic. Nakonec jsme celí vykodrcaní dorazili právě sem a stali se svědky této vzácné chvíle. Pomyslel jsem si: *Dnešek nebude jen o vřelém přijetí. Dnešek bude ve znamení odpovědi na naše otázky.*

Soustředil jsem se na oči nádherného muže, který přede mnou seděl v lotosové pozici a hleděl do věčnosti. Prostřednictvím tlumočníka jsem mu položil otázku, kterou jsem kladl každému mnichovi a každé mnišce, které jsme cestou potkali. „Když se modlíte,“ začal jsem, „co to *děláte*? Když zpíváte a čtrnáct šestnáct hodin denně bez ustání přeříkáváte stále stejná slova; když slyšíte zvony, tibetské mísy, gongy, zvonko-